

21. I. 1955

Către M. Sadoveanu 1.

haeste

Prețurile și Tubite Magistre al nostru, al tuturor scriitorilor,  
și publicistilor români de pretutindena, că pe lângă  
multele preocupări ale Statului, mai vin și eu, moșneagule  
aproape 80 ani, să Te moleștesc cu miseriile în care am ajuns,  
să mai când singure mă pot mai puțin ajuta.

În 8 Dec. a. trecut, 1954, auzind, că ai fi în Cluj, și că vei  
vorbi la societate literară a scriitorilor maghiari din R.P.R.,  
- contra obiceiului meu, de a umbla noaptea prin oraș, m'am  
m'am coborât și eu cu autobuzul nostru, <sup>zece</sup> câte circula, atunci că  
încă nu era Zăpadă multă, și am ajuns la sala festivă a  
colegiului universității Dejale, unde cel ce mă prinse,  
mă întrebă: „dă, eu sunt Ptele Agărbicaru?”

Ț-am răspuns, că nu, sunt P. de Dăianu Ilic, din filologie,  
și l'am rugat, că pe P. Tele Ag. - mai bine ca vroiașam, să-l  
aducă lângă mine, în scaunule dinainte, lângă scenă, să  
vad mai bine. Abia pe la ora 6, când să desfășur  
corbina, am văzut, că succesorul meu în  $\frac{1}{2}$  proto popia  
Clujului. Ț. Ag. e pe scenă; și mi s-a auzit că D. cu poezii  
de Beninc, ați trebuit, să mergeți departe, unde a fost  
Tul meu, Joachim, vr'un an și jumătate, ca prim consilier  
de Ambasadă, pe lângă Jorgu Jordon și urmașul său.

Cam Desilusionat, de a nu vă putea vede dea, că miștii de  
când nu v'am mai văzut, când ne am întâlnit odată în  
Lebes-Alba (aproape de satul meu nașol: Cuf) unde am petrecut  
împreună câteva ore plăcute, venind cându-mă dușisese  
escursie de pe râul = Lebesului, la Băse, în râul lui Pătru - cu  
icșorul - unde am umblat și eu în tinerețea mea, cu câțiva grupuri  
tasi, deșori Cufoni, cari își dădeau oile la pășune de vară.

32  
55  
88

sau in Bucuresti, cand te prezenta pe planul unui președinte al  
Cluj, de a introduce <sup>aparate</sup> ~~facto~~ in v. ~~panele~~ ~~frenarilor~~...

Cea ce nam putut face in 5 Dec. fr. incerc, cu voia du.  
a face acum, si vin sa te rog cu tot respectul sa binevoiti,  
sa ma ajutari, sa ajungi la o pensie de publi-  
cist, de vro mie (1000 Lei), ca sa me pot si eu sustinea,  
imbaca curvicios, cum se cere unui presed cu infatigare patriar-  
cală, cum mi sic cunoscutii.

Eu am fost pensionat, la 1930, dupa o activitate de 28 ani -  
in cel mai vasil protopiat al Mitropoliei Blajului, - care  
dupa retragerea mea, cu o pensie de 5500 (cinci mii cina sute lei)  
si si fost impartit in 2 districte - unul ostic, in frunte cu fr. ibg  
si altul vestic, in frunte cu pr. Pandrea, loc. in Hanu Sturui Chisăciu.

Pensia, sa tot redus, până la 14 Dec. 1948 - a fost suspendată  
sub curvencia am avut o pădure de 50 jughere, in satul "groape"  
jud. Lomeș, in partea vecina cu jud. Satu Mare. E adevarat, eu am  
avut si declarato ~~moart~~, - pe cand ~~fructii~~ mei - fr.

ierdali, ca eu murit, desi mai tineri ca mine) in au declarato  
Dar eu am si găsiu recurs impotriva acelei suspendări,  
cu un avocat, arătând, ca o cumparasem de la un boate  
maghiar, din Trig. Mures, cu 50 mii lei. si trebuia sa o cumpar,  
ca aveam de încălzit 2 sale mari de scoala formara maghiara,  
una pentru băneli, alta pentru fetite - prima scoala de fetite ven. in Cluj,  
tot sub mine ~~redita~~, si in care, la etaj, locuiau si eu, cu fam-  
mea si cu capelanii mei (doi) pe care eu ii sustineam cu de toate.

La acest recurs, mi sa spus, ca se va organiza o comisie, etc,  
care sa ~~revisueasca~~ <sup>cercețeze</sup> cererurile si sa decida...!  
Nu sa mai făcuet nici comisie, necum sa se cerceteze  
cererurile...!

Astfel de bani sustau fara pensie, fara carlota de parne  
si in brăcăminte, si me sustine cum poate. Iul meu, care lucrează  
in colectivul Dictionarului Romano-Maghiar, de dim. până pe la ora  
14 - si o a. de la 5-8%. - si nu castiga mai mult decât 400 (patru sute) L.  
lunar, ori cât ar lucra, fiind cu plefon...!

De fapt pădurea din chestie a fost total tăia si reporta  
tota in Ungaria, de fascistii Horthy, in anii 1940-44. asa  
ca numai pe stăucile inaccessibile a mai rămas câte un  
fir de lemn de fug.

Eu pe vremea aceea, vasa transportul lemnului pe  
tren era asa de ieftin, in cât plăteam mai mult pentru un  
vagon de lemn, din gara Cluj, până in centru orasului, unde este  
biserica Bob, parochia si scoala, - decât din gara Seanda până  
la gara Cluj. De aceea mi se pare si mie sa vad cu cate  
smervante dificultati te lupta ca sa me sustina si pe mine, si fa-  
milia ta, ca are si un fiu, incl. a 8-a de liceu.

Acum, desi poate stii, ten sa te arat in sumare date activitatea  
de publicist, dupa ce sunt membru activ si, chiar si onvrat, al  
Uniunii teriste publicistilor din Ardeal si Banat, si ca, chiar si am  
avut si bilet redus pe C.F.R. pe toate liniile, nu numai ca parte-  
mentar, deputat si senator, din 1922-26. - de cand nu mai fac politica, ci  
numai publicistica. Iata câteva date precise:

In ~~1894~~ 1894, când eram încă la studii de litera in Budapesta  
era raportul Marului Droptat ca "din inmaginare", combasa de  
Dimitrie Diaconovich, si le dădeam si lui la toate telefonice,  
fiind astfel singurul ziar roman care avea astfel de stiri rapide.  
De bata a acestei activitati si a raportelor mele facuse

am ajuns in redactia ziarului de D. de Presis ce, in Cluj, Cand  
vea (motul) si alții pana la sfarsitul anului 1895.

2. In timpul marului Procos politic dela Cluj, din 7 - 27. Mai 1894 -  
pentru duce ca si publicarea memorandului dus la Viena, in  
am facut parte din buroau de presa, informand pe re-  
presedintele presii italiene (Roberto Jova) si a unor germani  
sari un alia romanesc. Un intreg hotel, cu toate camerele  
si restaurantul, era pentru saristi. (Hotel Brasini) din Cluj  
Aut. Jovanu

3. La sfarsitul anului 1895 miam dus la Sibiu, chemat de Diaconovich, ca secretar  
in comitetul de redactie a Enciclopediei Romane aparute  
in 3 vol. mari, ca prima Enciclopedie Rom.

Am indampolara me indamii cu Ing. An. Titea, ginerel dui Dr. Jon Ratu,  
prez. partidului national din Sibiu, si me intreaba: si primii  
telegrame scrierul meu. - Nu! Alina de ce ai venit la  
Sibiu? Si spun, ca la Enciclopedie. - Liso, msa: Lasazul pe Diacon-  
ovich, ca el are mai multi, si vino la socul meu, ca se las-  
teaptacu nerabdare! - Am fost si ma angajat de 1 Ian. 1896, deti  
la Tribuna! Forța alii Slavici si nepotul sau: S. Rusu Briand...  
cu care ajunsesse in conflict si la dat afara. -  
Am condus Tribuna, pana la 1900 - cand m'am mutat la Blaj;  
cu cei doi copii ai mei, renas. ved. si numit prof. la Sem. Teol. sibi-  
lisa, prof. de l. rom. cl. III-V. - doien, o vreme vand si ma. de  
parte colaborator, până la 1903 - candu moartea lui Dr. Ratu  
a murit si Tribuna.

4. In Cluj, am ajuns, in 28 Aug. 1900. - am luat sub conducere  
mea pedagogicatul, cu o scoala imposibila, intr-o sala inchisurata,  
cu un singur meut. Jac. Muresan, cantor si mester de vaxuri clujele.  
Casa parohiala umeda, nepotat casa si pentru mine si pentru copii mei.  
Am trebuit sa mi locuiesc intr-o casa tipicita la Cluj, si sa fac o scoala noua,  
cum am si facut cu 50 mii lei, in 1905. Pana atunci am locuit tot in  
alte case, si pana ce am cumparat o casa vecina, de la Banca de  
Cluj carea catere ma gutat foarte mult actualul Pres. al R. R. R.

Petru Groza - ca Unitarian, ca sa nu se indrepte noi Romani, au oferit cu  
50 mii mai mult decat mi - si Pres. P. Groza, a respins oferta, ca  
intreata, si re-a prefacit Bis. noastra, ca vecina, mediat  
pentru care lucra Episcopie parohiala isa si estimat recu-  
nosinta sa, care sa si publicat la timpul sau in presa.

In Cluj, la un an si ceva dupa instalarea mea, si anume, in luna de  
Dunavestica, 1898 - am infintat foaia periodica: "Ravatul" - o ziara  
septimanala, zio.

Intr-o infintarea acestei foi in Cluj a fost o mare  
indurancala si a trebuit sa inving dificultati ce parecun impos-  
sibil de indaturat. Nici o tipografie din Cluj n'a primit sa  
tipareasca o foaie politica romana veasca, den' avau litere  
si pentru carli romanesti. Aparea un siar cu litere romanesti,  
numit Ungarizat, condus de un roman renegat: Moldocan Gergely,  
care propaga ha-tura renegata.

A trebuit sa ream la Tipografia "Lu rova" din  
gheta, ca mai apropiata de Cluj. Si am de tite de acolo sa via  
Ravatul tiparit, in colte, cu timerca sa se expedieze din  
Cluj, si toate aceste spese pe chestiunile si riscul  
meu. Totusi am sustinut "Ravatul" - 7 ani intregi - pana la 1910.  
Incheind bilantul, pe langa munca mea, si a tuturor colab-  
oratorilor, ca: M. Jorga, D. Tomescu, Bogdan, si o intregă scoala  
de scriitori ardeleni, pe care municipalitatea, intre cari  
insă si conf. Ion Agabiceanu, cu o multitudine fantastica populara  
ilustrata in color, tot de un roman: Floratu Deac, + invad. fii de pe col  
de Lomes, cu portrele autorului, intitulata: Imparatul intre sateci  
in colte si Lips. e in costume romanesti: tip. in 1925.

Dar in timp (de 7) am inchinat cu o pagubă in lami de peste  
10,000 (zece mii) Lei. Am avut însă mângâiere pur spirituala  
După ce miam rentors la Cluj (din Teius) la 20 Martie 1946 - am fa-  
alat casa Universitatilei Hortastilor, in 1941/45 a distinsa ficat de mreed  
roman, ofana de tata a luat in lauda licenta in litere, cu bio- si biblica.

grafica despre mine, temă recomandată ei de profes.  
 limbii rom. la Univ. celest din Budapesta, cu numele  
 Const. Sulica, de origine din ~~Bucuresti~~, frate bun al lui  
 Nic. Sulica, mort amândoi. Aceasta fata, Magdalena Bud,  
 cu care am cotrop. mi-a scris ca prof Sulica i-a indicat  
 tema si i-a dat Răvadul si alte broşuri de el  
 mele, si pe bare a celor a scris, fara sa me fi cu-  
 nosc. Exemplarele 3 - ~~la dactilografata~~ - nu erau  
 gasit la universitate, ~~dar sa impuneu prin original,~~  
 lasat la un confrate ~~romana muresan,~~ dupa care  
 sa dactilo grafat pe vreo 15 foi lungi (folio) si desez  
 in 3 es. pe care le potastrea, si care fac apre-  
 fierca mea, ca: a) organizator; b) orator; c) societar

si publicist, si in general, toate bine ilustrate, so  
 a luat nota cea mai buna.

Dar e o multă miza de trecătoare impresii - care  
 me ajuta momentan cu nimic.

Activitatea mea publicistica in Cluj, nu sa  
 incheiatu Răvadul, si sa continuat, in 1913 cu Solia

Saltele - tot de mine dirijata, un an si jumata, sub  
 responsabilitatea lui Drăgan, angajat al Beit E-  
conomul, care ajeta cu cota sa culturală.

In 1904, cu ajutorul ecclesiaz bănci si a Dir. ei, + Amos Traian  
 sa indenciai intaia tipografie rom. in Cluj, Carmen, elu  
 P. P. Băntu, originar din Blaj, fost director tipograf in  
 Orăştie, de unde sa mutat cu solia sa si a seffimto,  
 până la moartea sa.

Achiziția mea publicistică la ziarele din Capitală: Țimpul, Adevărul, Curentul, Viata, și Triluma refugiata în Brașov, Garaști și Sibiu, și rev. ca Cont. Lit. Viata României etc., etc. să continui mai ales după ce am rămas fără pensie.

Acum îmi scriu rășoara mea și dăruie informații tuturor celor ce vin în vizită, în chestii culturale românești, și vin și acum foarte mulți prof. univ. și conf. tineri, cari îmi cer informații în diferite chestii culturale, teatrale, etc.

Cât timp de Domul zile, vor servi tuturor cu ce știu cu bună credință.

În loc de ori ce dovedi despre toate cele înșirate vă rog să întrebați pe confratele Jon Agărbiceanu, că el toate le știu și cred că are tot creditul naștea Dăscălești. -

Pe seara acestor vă rog să lineviți a me încredința de a pensie viageră de publicist, de o mie de lei pe <sup>lună</sup> ~~an~~, să mă pot îmbăca cu vâncios pentru iarnă și vară, să nu umblu cu vestiminte căi poate nedemne de un bătrân, pe care publicisti me socotesc ca Decan al lor.

Mulțumind înainte de toate împovăra, rămân al D. V. cel mai devotat

Cluj, 21. Jan. 1955.

Dr. Ște Dăianu

Pabl  
Viata

fara sa spun  
des paranteza  
marșul lui  
Sacharov